

**Nâng cao chất lượng giảng dạy
tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng - An ninh, ĐHQGHN
Đại úy Trần Thanh Tùng¹**

1. Thực trạng và một số vấn đề đặt ra trong giảng dạy tại trung tâm Giáo dục quốc phòng - An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội

Trung tâm giáo dục GDQP - AN được thành lập theo Quyết định số 97/QĐ – TCCB ngày 02/03/2004 của Giám đốc Đại học Quốc gia Hà Nội. Hơn 10 năm với sự nỗ lực và không ngừng vươn lên, Trung tâm không chỉ giảng dạy kiến thức quốc phòng - an ninh cho sinh viên mà còn tham gia bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh cho đội ngũ cán bộ giảng viên, công chức của Đại học Quốc gia Hà Nội và của Bộ Quốc phòng giao phó. Trung tâm còn đóng vai trò quan trọng trong công tác tham mưu cho Giám đốc Đại học Quốc gia Hà Nội về công tác quân sự - quốc phòng theo quy định pháp luật và Bộ Quốc phòng. Một trong những yếu tố góp phần tạo nên sức mạnh và vai trò quan trọng trên là do Trung tâm luôn quan tâm đến việc nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, giảng viên, không ngừng tăng nhanh về số lượng và phát triển về chất lượng. Trong đó, quan trọng nhất là sự quan tâm đến chất lượng giảng dạy của cán bộ giảng viên của Trung tâm nhằm đáp ứng yêu cầu: “Đổi mới căn bản, toàn diện nền giáo dục Việt Nam theo hướng chuẩn, hiện đại hóa, xã hội hóa và hội nhập quốc tế”².

Về đội ngũ cán bộ giảng viên: Trung tâm có 16 cán bộ, giảng viên (bao gồm: 15 sĩ quan biệt phái và 01 giảng viên cơ hữu). Đa số cán bộ giảng viên của Trung tâm được đào tạo chính quy từ các trường sĩ quan quân đội, có trình độ kinh nghiệm lâu năm trong công tác quản lý và giảng dạy trong lĩnh vực chính trị và quân sự. Được sự quan tâm của Đại học Quốc gia Hà Nội và lãnh đạo Trung tâm, nhiều cán bộ giảng viên đã được nâng cao trình độ chuyên môn thông qua việc học sau đại học và nghiên cứu sinh tại nhiều cơ

¹Đại úy, Trưởng ban Thanh tra, Trung tâm GDQP - AN, Đại học Quốc gia Hà Nội.

² Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng lần thứ XI*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr. 27.

sở đào tạo có uy tín. Ngoài ra, có nhiều đồng chí được cử đi tham dự học tập và tham gia nhiều chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ chuyên môn.

Do tính đặc thù, Trung tâm giáo dục GDQP – AN bao gồm có hai khoa giảng dạy (Khoa Chính trị và Khoa Quân sự) số lượng cán bộ giảng viên còn hạn chế, phải kiêm nhiệm (phối hợp) các môn. Vì vậy, khi giảng dạy chuyên sâu của từng bộ môn gặp rất nhiều khó khăn, nhất là đội ngũ cán bộ giảng viên trẻ.

Về phương pháp giảng dạy: Trung tâm đã tập trung đầu tư mọi khả năng, phương tiện để đội ngũ cán bộ giảng viên có thể áp dụng tối đa, hiệu quả các phương pháp giảng dạy nhằm phát huy được tính năng động, sáng tạo và “tự học” của học viên và sinh viên. Phương pháp giảng dạy của cán bộ giảng viên trong Trung tâm chủ yếu là phương pháp thuyết trình, phương pháp gợi mở, xêmina, đàm thoại, trực quan ... Việc sử dụng các phương pháp này giúp cho học viên, sinh viên tư duy theo lời giảng của thầy, ghi nhớ và lĩnh hội được nhiều thông tin sống động; tạo được nhiều tình huống và gợi mở tính độc lập, sáng tạo cho người học. Tuy nhiên, thực tế cho thấy một số vấn đề trong chương trình giảng dạy khi cán bộ giảng viên áp dụng phương pháp này chưa thực sự đạt hiệu quả: bài giảng còn chưa gắn với thực tiễn; sinh viên tiếp thu còn mang tính chất thụ động, đôi khi còn không tập trung, bỏ giờ, trốn tiết, đi học mang tính chất đối phó; còn thiếu những thước phim có giá trị minh họa cho môn học; chưa có điều kiện tổ chức cho học viên, sinh viên đi tham quan, dã ngoại các nội dung liên quan đến bài giảng.

Thực hiện đào tạo theo hình thức tín chỉ, đề cương giảng dạy của ba môn học do Trung tâm đảm nhiệm đã được xây dựng, hoàn thiện phù hợp với yêu cầu thực tiễn. Nội dung của mỗi môn học đòi hỏi sinh viên phải có thời gian tự học, chuẩn bị bài trước khi đến lớp; có thời gian học lý thuyết và thực hành. Những nội dung cơ bản của mỗi môn học được truyền tải đầy đủ, khoa học và kích thích được sự sáng tạo của sinh viên. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy, mỗi môn học có nhiều vấn đề (nhiều nội dung, kiến thức cần truyền tải) nên cán bộ giảng viên khó có thể truyền đạt đầy đủ và cụ thể từng nội dung

theo yêu cầu đến sinh viên. Nhiều nội dung trong giáo trình buộc sinh viên phải tự học nên kết quả chưa cao.

Về trang thiết bị, vật chất phục vụ nâng cao chuyên môn nghiệp vụ:
Đây là một trong những yếu tố quan trọng trong việc đảm bảo và nâng cao chất lượng giảng dạy tại Trung tâm. Được sự quan tâm của trường Đại học Quốc gia Hà Nội, hàng năm Trung tâm được đầu tư mua sắm cơ sở vật chất nhằm đáp ứng yêu cầu trong việc giảng dạy, nâng cao trình độ chuyên môn cho cán bộ, giảng viên. Về trang bị vũ khí phục vụ cho giảng dạy được bổ sung kịp thời, đa dạng về chủng loại (Số lượng vũ khí, trang thiết bị, phương tiện minh họa). Kho chứa vũ khí, phương tiện giảng dạy cũng được đầu tư, mở rộng và điều kiện để bảo quản tốt hơn. Tuy nhiên, do tính đặc thù của các môn học nên trong quá trình giảng dạy đòi hỏi cán bộ giảng viên phải không ngừng cập nhật những kiến thức mới nhất về trang thiết bị vũ khí hiện đại để cung cấp cho người học. Có như vậy, cán bộ giảng viên mới thu hút được học viên, sinh viên trong bài giảng. Ngoài ra, do Trung tâm có nhiều cơ sở khác nhau, ở xa nhau; số lượng học viên phải giảng dạy ở nhiều cơ sở, nhiều hệ nên cơ sở vật chất phục vụ cho quá trình giảng dạy của cán bộ giảng viên còn gặp nhiều khó khăn. Cơ sở vật chất chưa thực sự đáp ứng được yêu cầu giảng dạy và nâng cao trình độ chuyên môn của cán bộ giảng viên.

2. Giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy tại Trung tâm giáo dục Quốc phòng – An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội

Thứ nhất, thường xuyên quan tâm đến xây dựng, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ giảng viên chuẩn về nghiệp vụ chuyên môn

Xây dựng đội ngũ cán bộ giảng viên giỏi về chuyên môn, nghiệp vụ là việc quan trọng để nâng cao chất lượng giảng dạy của môn học. Trong đó, việc chuẩn hóa đội ngũ cán bộ giảng viên là đóng vai trò quan trọng hàng đầu, cần phải tạo điều kiện cho đội ngũ cán bộ giảng viên giảng dạy của Trung tâm được học tập nâng cao trình độ chuyên môn ở một số cơ sở chuyên sâu (đặc

biệt là Trường Sĩ quan Lục quân 1).Đại học Quốc gia Hà Nội và Trung tâm cần có nhiều chính sách khuyến khích, tạo điều kiện thuận lợi cho cán bộ, giảng viên (nhất là cán bộ giảng viên trẻ), có nhiều chính sách chăm lo đời sống vật chất và tinh thần; Tăng cường sinh hoạt chuyên môn học thuật và mở nhiều cuộc hội thảo trong khoa và Trung tâm để sô sung, cập nhập kiến thức thực tế.Ngoài ra, mỗi cán bộ giảng viên trong Trung tâm luôn tự mình nỗ lực học tập nâng cao trình độ chuyên môn, đầu tư nhiều thời gian hơn nữa cho việc chuẩn bị tài liệu, nội dung chương trình trước khi lên lớp. Cán bộ giảng viên trẻ cần thường xuyên trao đổi kinh nghiệm, tăng cường dự giờ những đồng nghiệp có thâm niên, trình độ chuyên môn cao.

Thứ hai, cán bộ giảng viên phải thường xuyên đổi mới phương pháp giảng dạy

Một trong những yếu tố quan trọng quyết định đến chất lượng giảng dạy là phương pháp truyền đạt đến học viên, sinh viên. Vì vậy, mỗi cán bộ giảng viên cần phải nghiên cứu, tham khảo nhiều giáo trình, tài liệu và sách chuyên khảo để chọn lọc cách tiếp cận hay, dễ hiểu để truyền tải nội dung kiến thức cho học viên, sinh viên. Cán bộ giảng viên phải thường xuyên cập nhập những con số và sự kiện thức tế hàng ngày qua các thông tin đại chúng, sinh động và có sức thuyết phục cao đối với sinh viên. Thường xuyên sử dụng linh hoạt các phương pháp và các phương tiện giảng dạy cho bài học phong phú nhưng phải mang tính chất đặc thù phù hợp với môn học; tăng cường thời gian thảo luận cho học viên, sinh viên; thường xuyên đi điền dã trong giảng dạy. Đồng thời, lắng nghe và tìm hiểu những điều học viên, sinh viên mong muốn để kịp thời thay đổi phương pháp giảng dạy cho phù hợp với từng đối tượng.

Thứ ba, nâng cao chất lượng bài giảng và chất lượng giờ học

Do đặc thù của các môn học thuộc Trung tâm, để có một giờ giảng dạy hiệu quả cán bộ giảng viên phải quản lý chặt chẽ sinh viên trong giờ học để nâng cao ý thức trách nhiệm của sinh viên đối với môn học. Trong khi giảng

dạy lý thuyết cũng như quá trình thực hành đòi hỏi cán bộ giảng viên nên phát vấn, thảo luận sinh viên nhiều hơn để tăng cường khả năng tiếp xúc giữa thầy và trò. Nhờ phát vấn mà học viên, sinh viên thúc đẩy ý thức học tập của sinh viên và tạo ra bầu không khí sôi nổi trong giờ giảng.

Trong những tiết học lý thuyết, cán bộ giảng viên cần linh hoạt sử dụng hiệu quả các phương tiện giảng dạy trên lớp: máy chiếu, sơ đồ, tranh ảnh, mô hình hóa các phương tiện cần thiết về các thiết bị vũ khí được phản ánh trong môn học. Ngoài ra, cán bộ giảng viên cần tạo cho học viên, sinh viên thói quen tìm tòi, suy nghĩ bản chất của vấn đề. Nội dung bài giảng có nhiều ví dụ thực tế minh họa, tạo nên sự thu hút, hấp dẫn.

Thứ tư, thường xuyên tăng cường các hoạt động thực tiễn chuyên môn và trao đổi kinh nghiệm giảng dạy cho cán bộ giảng viên

Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn học thuộc Trung tâm đòi hỏi cán bộ giảng viên không chỉ nâng cao trình độ học vị mà yếu tố rất quan trọng là phải thường xuyên tìm hiểu hoạt động thực tiễn để nâng cao sự hiểu biết của mình về kiến thức của môn học. Mỗi cán bộ giảng viên nâng cao năng lực thực tiễn chuyên môn của mình thông qua hoạt động nghiên cứu khoa học và thông qua việc tham dự các hội thảo, hội nghị, tọa đàm liên quan đến các vấn đề chuyên môn học thuật, phù hợp với các chuyên đề đang thực hiện nhiệm vụ giảng dạy tại Trung tâm.

Ngoài ra, để đáp ứng được đòi hỏi chuyên môn sâu, Trung tâm cần tạo điều kiện cho cán bộ giảng viên được trao đổi kinh nghiệm trong công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học với các trung tâm, đơn vị giảng dạy ở các trường, cơ sở giáo dục trong cả nước: tạo điều kiện cho cán bộ giảng viên được đi tham gia các cuộc thi, hội thi giảng viên dạy giỏi các môn giáo dục quốc phòng an ninh các trường đại học, cao đẳng trong cả nước; mời những chuyên gia, những cán bộ giảng viên có thâm niên về hội thảo, tọa đàm về các vấn đề thực tiễn nảy sinh của ngành quốc phòng, an ninh.